

recenze

Francouzština v Africe /
Radka Fridrichová

Výuková řada didaktických materiálů
Les Outils malins de FLE /
Licie Divišová

Radka Fridrichová

Francouzština v Africe

KADLEC, Jaromír: 2012. Francouzština v Africe. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Nakladatelství Univerzity Palackého představilo v roce 2012 novinku lingvisty Jaromíra Kadlece s názvem *Francouzština v Africe*. Svou povahou navazuje na předchozí úspěšné publikace *Francouzština v Kanadě*, *Francouzština na americkém kontinentě* a *Francouzština v Evropě* (poslední dvě vznikly ve spolupráci s Janem Holešem).

Podobně jako ve svých předešlých počinech i nyní se autor zaměřil na studium a popis francouzského jazyka ve světě. Tentokrát však svou pozornost věnuje zemím africkým. Kniha poskytuje informace o postavení francouzštiny v určitých zemích Afriky a zasazuje je do širšího socio-kulturního, demografického či geografického kontextu. Díky této koncepci nabízí předložená monografie mnohem souhrnnější prezentaci, která čtenáři umožňuje snazší orientaci v problematice a porovnání dílčích témat ve studovaných oblastech.

Jaromír Kadlec je významný jazykovědec působící jako docent na Univerzitě Palackého v Olomouci. Ve svém výzkumu se zejména soustředí na pozici francouzského jazyka ve frankofonních zemích a sleduje jeho původ a evoluci. V této souvislosti publikoval značné množství vědeckých článků a několik odborných knih, jež byly zmíněny výše. *Francouzština v Africe* je dalším krokem vpřed v této oblasti výzkumu a připomeňme jen, že ojedinělým v rámci České republiky.

Publikace *Francouzština v Africe* zahrnuje 24 hlavních témat. První kapitola slouží jako úvod do tematiky, vysvětluje a komentuje různá chápání frankofonního území

a připomíná tradiční rozlišování mezi pojmy frankofonie a Frankofonie (*MOF – Mezinárodní organizace Frankofonie*). Ve stručnosti také autor popisuje historii a situaci francouzštiny dnes, přičemž zdůrazňuje především její roli v Africe. V tomto ohledu Jaromír Kadlec podtrhuje, že je velmi obtížné určit přesný počet frankofonních obyvatel Afriky. Podle jeho názoru jsou informace poskytnuté členskými zeměmi Frankofonie často nepřesné (s. 11).

Po prezentaci obecných údajů se již autor zaměřuje na postavení a charakteristiku francouzského jazyka v různých afrických zemích. Každé z nich je věnována samostatná kapitola. Na jedné straně se publikace koncentruje na území severozápadní Afriky: Alžírsko, Maroko, Tunisko a Mauritanie. Na straně druhé je představena role francouzštiny v bývalých francouzských: Senegal, Mali, Niger, Guinea, Pobřeží slonoviny, Burkina Faso, Benin, Togo, Kamerun, Čad, Středoafrická republika, Gabun, Kongo, Džibuti, a belgických koloniích: Burundi, Rwanda, Demokratická republika Kongo. Všechny kapitoly jsou koncipovány totožným způsobem a mají shodnou strukturu, což umožňuje snadné srovnání dílčí problematiky jako je slovní zásoba, výslovnost a další souhrnné znaky té či oné země. Každá kapitola začíná stručným popisem geografické polohy země, následuje charakteristika obyvatelstva a zmínka o historických souvislostech, jež měly vliv na používání francouzštiny. Na závěr si Jaromír Kadlec všimá jazykové politiky a specifčnosti francouzštiny, jíž se hovoří na daném území. Na konci každé kapitoly doporučuje autor související bibliografii, jež orientuje případné zájemce na další studium určitého tématu. V závěru monografie Jaromír Kadlec zobecňuje a shrnuje výsledky svého výzkumu. Některé z nich nejsou vždy pozitivní pro roli francouzského jazyka na africkém kontinentě, mimo jiné upozorňuje na stále rostoucí postavení angličtiny v neprospěch francouzštiny. Nejen Evropa, ale i Afrika se sjednocuje a angličtina představuje jazyk vzájemné komunikace. I další prognózy nejsou příliš příznivé pro budoucí postavení francouzského jazyka v Africe. Autor totiž dodává, že i když je Afrika považována za kontinent, který má vysoký počet frankofonních mluvčích, nepředpokládá se, že by se tento počet měl dále zvyšovat (s. 492–493).

Samotný text je pak doprovázen souhrnnými tabulkami a obrázky. Některé pocházejí z vlastních cest Jaromíra Kadlece, což dodává dílu na autentičnosti a podtrhuje autorův mimořádný zájem o zkoumané téma.

Studie *Francouzština v Africe* od Jaromíra Kadlece představuje komplexní dílo, jež zachycuje pozici francouzštiny v širších souvislostech na území Afriky. Ve své publikaci autor neopomíná zmínit žádný africký stát, který má vztah k francouzskému jazyku. Poskytuje čtenářům základní informace povahy zeměpisné či historické, ale i velmi konkrétní údaje o zvláštностech francouzštiny na úrovni lexikální, gramatické, sémantické, fonetické atd. v jednotlivých státech Afriky. Pokud má čtenář hlubší zájem o některou látku, jíž se autor věnuje, na konci každého oddílu nalezne rozšiřující bibliografii.

Cílem knihy *Francouzština v Africe* bylo představit různé africké země a jejich vztah k francouzskému jazyku v rozsáhlejším kontextu. Její autor Jaromír Kadlec velmi

úspěšně tento cíl splnil a dal za vznik unikátnímu dílu v rámci francouzské lingvistiky v České republice. Jedná se o důležitý příspěvek v oblasti francouzské filologie, jež poskytuje zcela nové informace, které nebyly dosud představeny českou vědeckou komunitou. Díky tomu, že je publikace psána velmi jasným stylem, navíc obohacena o řadu příkladů a dokreslena obrazovým materiálem, může posloužit nejen odborníkům z oboru, ale i studentům francouzské jazykovědy či dalším zájemcům o tematiku. S určitostí můžeme konstatovat, že kniha jistě poslouží jako referenční dílo pro následné výzkumy ve frankofonních studiích, zejména pak jazykovou politiku nebo proměny francouzštiny v Africe.

Nezbývá než s nadšením očekávat další práci Jaromíra Kadlece s názvem *Francouzština na ostrovech v Indickém a Tichém oceánu*, o níž se ve stručnosti zmiňuje v předmluvě monografie *Francouzština v Africe*. Tato poznámka poté zároveň vysvětluje „opomenutí“ některých zemí v předložené studii.